

VERSLAG OVER DE ROOFVOGELSTAND IN DE AMSTERDAMSE WATERLEIDINGDUINEN

Gedurende het broedseizoen 1968 werden de volgende aantallen broedparen van roofvogels vastgesteld: 5 torenvalken, 1 boomvalk, 34 ransuilen en 3 steenuilen.

Vooraf de ransuil was zeer talrijk en vele paren slaagden er in jongen groot te brengen.

Evenals in de voorgaande jaren werden zoveel mogelijk gegevens verzameld over eieren- en jongenproductie van ^{de} diverse soorten. Over het voedsel van de ransuil en de bosuil zal in dit verslagje iets uitvoeriger worden ingegaan. Heel duidelijk komt hierin uit het verschil in voedselopname van bosuil en ransuil. De hoeveelheid verzameld materiaal is echter nog te gering om tot een volledige uitwerking over te gaan.

RANSUIL

Dit jaar bleek een bijzonder gunstig jaar voor dié uilensoorten welke vooral veel veldmuizen in hun menu hebben.

Deze vermeerdering van de veldmuizen, welke in 1967 begon heeft zich voortgezet en in 1968 bleek deze muizensoort in alle territoria talrijker. Fraai komt dit uit in het territorium "Grote Vlak". Voor 1966, 1967 en 1968 bedroegen de percentages veldmuizen aldaar respectievelijk 33%, 21% en 62%.

Het percentage ^{vogels/} in het voedsel van de ransuilen was dan ook laag dit jaar (11%).

Tabel 1. het voedsel van de ransuil 1965-1968

Jaar	Veldmuis	Bosmuis	Rosse woelmuis	Vogels	Aantal prooien.
1965	60 %	17 %	6 %	11 %	1299
1966	37 %	17 %	12 %	30 %	938
1967	40 %	25 %	11 %	17 %	1364
1968	55 %	17 %	7 %	11 %	1556

Slechts de hoofdsoorten van het voedsel zijn in de tabel opgenomen. Het valt bij de ransuil op dat de veldmuis het hoofdbestanddeel vormt van zijn voedsel. Ontbreekt deze prooi dan wordt deze vooral vervangen door vogels en in geringere mate door bosmuizen of woelmuizen.

BOSUIL

Deze vogel schijnt minder te reageren op veldmuizenvermeerderingen. Dit is niet zo verwonderlijk daar de bosuil zijn voedsel in een biotoop zoekt waarin de veldmuis minder talrijk is. Zeer eenvoudig kunnen wij stellen dat de bosuil jaagt in bos afgewisseld met open stukken, terwijl de ransuil jaagt in open terrein afgewisseld met bos. De nodige uitzonderingen achterwegen gelaten.

Op merkkelijk is dan ook het zeer hoge percentage spitsmuizen dat de bosuil in zijn voedsel vertoont. In het vroege voorjaar zijn het vooral spitsmuizen en vogels die minstens 50 % van het menu vormen. Later, als de jongen zijn geboren gaan jonge konijntjes een zeer belangrijke voedselbron vormen. Helaas is in die tijd en vooral ook in juni en juli het verzamelen van voedselmonsters bijna onmogelijk. De vaste roestplaatsen worden verlaten en de oude vogels zwerven mee met de jongen. In Engeland schijnt dat vooral in juni de mol een hoofdbestanddeel van het voedsel gaat uitmaken. Ook wormen zijn dan een bestanddeel. Daar in het duin deze dieren schaars zijn vermoed ik dat de bosuil zich vooral op de vangst van konijntjes en jonge vogels zal toeleggen.

Tabel 2. Overzicht van het voedsel van de bosuil. (400 prooien)

	1967	1968
Bosspitsmuis	44 %	22 %
Dwergspitsmuis	3 %	4 %
Bosmuis	16 %	20 %
Veldmuis	6 %	16 %
Rosse woelmuis	13 %	13 %
Konijn	4 %	4 %
Vogels	11 %	20 %

De rol van het konijn als component van het voedsel van de bosuil komt in deze tabel niet tot zijn recht. De tabel geeft namelijk weer het percentage individuen. Een jong konijn is echter wel 4x

zo zwaar als een veld- of bosmuis. In werkelijkheid consumeert de bosuil dus meer konijnenvlees ~~dan~~ veldmuizenvlees. Indien wij de gegevens dus gaan omrekenen in gewichtseenheden ontstaat een ander beeld van de voedselopname. Ook de vogels zullen dan een hoger aandeel vormen. De bosuil, als hij vogels eet, gebruikt over het algemeen grotere vogels (lijsters, spreeuwen) ~~dan~~ de ransuil. Door hun lichte gewicht zal de spitsmuis een wat geringer deel vormen, maar in gewichtseenheden uitgedrukt nog altijd 10 tot 25%!

IN 1969 hoopt F. Koning de analyses ^{het} van uilenvoedsel te kunnen voortzetten.

RANSUIJL

Van deze uilensoort werden 22 nesten gevonden met eieren of jongen, in 7 nesten werden geen jongen grootgebracht door verschillende oorzaken zoals; uitgepikt door eksters, verlaten of uitgehaald door mensen. Eén nest werd vermoedelijk verstoord door een paartje boomvalken, die kort daarna in dit nest broedde. Buiten de nesten werden in 8 territoria jongen gehoord en in 4 andere territoria werden alleen adulte uilen gezien. Zo hebben totaal 34 paar ransuilen een broedpoging ondernomen en daar zeer veel paren met succes gebroed hebben konden 49 jongen van een ring voorzien worden. Een ongekend hoog aantal.

BOSUIJL

Van deze uilensoort, die de laatste jaren vooruit gaat gelukte het om 5 nesten te vinden, waarvan 1 nest + 100 m. buiten de grens van de A.W.duinen. Eén nestholte werd gesloopt door het publiek en 2 eieren verdwenen hieruit, zodat maar 1 jong grootgebracht werd. Het paar dat nabij het vogelenveld broedde had een primeur, zij brachten 5 jongen groot. Buiten de nesten werden op nog 2 plaatsen ad. uilen waargenomen en later werden hier ook jongen gehoord. Zodat er totaal minstens 7 paar bosuilen een broedpoging gedaan hebben.

STEENUIJL

Van dit aardige uiltje werden slechts 2 nesten gevonden, waarin totaal 8 jongen groot gebracht werden. Buiten deze 2 nesten werd in een vanouds bekend territorium nog een paartje steenuilen waargenomen, deze zullen daar wel ergens gebroed hebben. Totaal dus 3 paar.

TORENVALK

Na de grote achteruitgang in 1961 (toen nog 28 paar) is het aantal broedvogels de laatste jaren vrij konstant. Dit schommelt nu tussen de 3 en 7 paar, een bedroevend laag aantal als we zo'n 7 jaar terug kijken. Nu was deze achteruitgang onder andere het gevolg van min of meer natuurlijke oorzaken zoals; normale schommelingen in de populatie, landbouwvergiften en het toenemende aantal duinbezoekers, maar helaas ook door afschot en het uithalen van nesten.

Nu is aan een aantal van deze oorzaken niets te doen en het afschot heeft, voor zover wij kunnen nagaan, dit jaar niet meer plaats gehad. Ergelijk is het echter dat er nu nog steeds mensen zijn die de nesten niet met rust kunnen laten, zodat ook dit jaar weer een nest met 3 á 4 weken oude jongen werd uitgehaald.

Van de overige 4 paar die aanwezig waren, vonden we 3 nesten waarin resp. 4, 2 en 5 jongen werden groot gebracht. Het paartje dat in het zuidelijk duin aanwezig was heeft daar wel gebroed, want ze werden later met uitgevlogen jongen gezien. Zo hebben dus het afgelopen jaar 5 paar Torenavalken in ons duin gebied gebroed.

BOOMVALK

Van de Boomvalk vonden we dit jaar 1 nest, terwijl er nog een paartje aanwezig was doch waarvan we het broeden in ons gebied niet waarschijnlijk achten.

Het broedende paar heeft misschien een Ransuil uit z'n nest verdreven, een zelfde soort geval hadden we jaren geleden ook eens. Dit geval wordt gebaseerd op het volgende feit. Toen op 9 mei voor nestkontrolle de boom beklommen werd, vloog er een Ransuil van het nest en ging enige bomen verder weer zitten, waarna bleek dat er 3 verse eieren in het nest lagen. Toen ik weer op de begane grond aangekomen was en enige aantekeningen stond te maken, kwam er een luid roepend paartje Boomvalken boven het nest vliegen, waarna één ex. op het nest neerstreek en daar nog enige tijd luidkeels bleef schreeuwen, waarna beide ex. weer wegvlogen .

Toen op 12 mei het nest weer gecontroleerd werd op het voltallige legsel van de Ransuil, was het nest leeg, maar op 13 juni vloog er een Boomvalk af, die 3 eieren bleek te hebben.

Op 21 juli werden de 3 jongen van \pm 2 weken oud geringd, zodat als we even terug rekenen het eerste ei omstreeks 4 juni gelegd moet zijn, dat is \pm 23 dagen na dat het nest leeg werd aangetroffen.

Nu is het ook mogelijk dat dit nest door mense-hand werd uitgehaald, waarna de Boomvalk zich in dit nest vestigde.